

ปัจจัยทางสังคมกับการใช้ความรุนแรงทางเพศในประเทศไทย

อัคริมา สุขดี* และ ธัญญลักษณ์ บังชะภา

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่รับบทความ 11 พฤษภาคม พ.ศ.2564

วันที่แก้ไขบทความ 25 มิถุนายน พ.ศ.2564

วันที่ตอบรับบทความ 26 มิถุนายน พ.ศ.2564

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศ โดยพิจารณาจากปัจจัยจากปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เนื่องจากสภาพสังคมมีส่วนสำคัญในการสร้างพฤติกรรมของผู้คนและแนวทางในการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม โดยใช้ทฤษฎีทางสังคมวิทยาและอาชญาวิทยาในการอธิบายการใช้ความรุนแรงทางเพศจากปัจจัยต่างๆ ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดทางเพศตามหลักองค์ประกอบของทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม โดยมุ่งไปที่ด้านของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก

จากการศึกษาพบว่าปัญหาเชิงโครงสร้างจากระบบชายเป็นใหญ่ที่ฝังลึกอยู่ในสังคมและวิถีชีวิตของผู้คน ปัญหายาเสพติดและแอลกอฮอล์ ปัญหาจากการผลิตซ้ำความรุนแรงทางเพศผ่านฉากในละคร รวมไปถึงปัญหาเศรษฐกิจล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกระทำความรุนแรงทางเพศต่อเหยื่อ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสมาชิกในสังคมในการยับยั้งและป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศขึ้นในสังคม โดยแก้ปัญหาที่โครงสร้างของระบบสังคมเพื่อลดล้างมายาคติผิด ๆ เกี่ยวกับการข่มขืนและการกล่าวโทษเหยื่อ

คำสำคัญ: ความรุนแรงทางเพศ, การข่มขืน , ปัญหาสังคม

Social Factors and Sexual Violence in Thailand

Akarima Sukdee* and Thanyalak Bangchada

Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University

Received 11 May 2021

Received in revised 25 June 2021

Accepted 26 June 2021

Abstract

The purpose of this article is to study the factors that cause sexual violence. Considering social problems and economic problems as factors because they can affect people behavior and interaction. We use sociology theories and criminology theories to describe all factors that cause the sexual violence, according to crime triangle theory and concentrate on factors that push the offender to commit a crime.

From the study, we found the social problem that mentioned in this article: patriarchy society which buried in society, drugs and alcohol, entertainment media production, and economic problem. Moreover, we suggest the solution for administrators and social membership to prevent sexual violence in the society by changing social structure and erasing false myth about rape and victim blaming.

Keywords: Sexual violence, Rape, Social problem

*Corresponding author: akarima2000@gmail.com DOI: xx.xxxx/tujournal.xxxx.xx

บทนำ

ปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานและยังคงเป็นปัญหาในสังคมจนถึงปัจจุบัน ความหมายของการใช้ความรุนแรงทางเพศ คือ พฤติกรรมทางเพศที่กระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่บุคคลนั้นไม่ยินยอมโดยใช้การบังคับหรือกดดันทั้งทางกายหรือจิตใจ โดยทั่วไปคนส่วนมากมักนึกถึงการข่มขืนกระทำชำเรา (rape)¹ หรือเพศสัมพันธ์ที่เต็มไปด้วยความรุนแรง แต่แท้จริงแล้วการใช้ความรุนแรงทางเพศยังครอบคลุมการกระทำความผิดอาชญากรรมและการคุกคามทางเพศทั้งโดยวาจาและการสัมผัส เนื่องจากการใช้ความรุนแรงทางเพศไม่ได้จำกัดอยู่ที่เพศหรือช่วงวัย ทุกคนสามารถมีโอกาสกลายเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงทางเพศได้ทั้งสิ้น แต่จากสถิติทั่วโลกพบว่าผู้ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใดก็ตาม (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2552, น. 13) โดยผู้กระทำมีทั้งจากคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนและคนใกล้ชิด เช่น เพื่อน เพื่อนร่วมงาน คนรู้จัก ในบรรดาผู้กระทำปรากฏข้อเท็จจริงที่น่าสนใจคือ ผู้กระทำส่วนใหญ่มักเป็นคนในครอบครัวของเหยื่อ ข้อมูลจากสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ได้ระบุว่ากว่าครึ่งหนึ่งของผู้หญิงที่ถูกฆาตกรรมในปี 2017 จำนวน 87,000 คน มีผู้หญิงจำนวน 30,000 คนเสียชีวิตด้วยน้ำมือคนใกล้ชิด และอีก 20,000 คนถูกฆาตกรรมด้วยคนในครอบครัวหรือเครือญาติ นอกจากนี้ข้อมูลสถิติยังระบุไว้ว่าในหนึ่งวันจะมีผู้หญิงที่เสียชีวิตจากการฆาตกรรมโดยคนในครอบครัวโดยเฉลี่ยวันละ 137 คน (บีบีซี, 2561) ซึ่งเป็นจำนวนที่มากจนน่าสลดใจเมื่อพิจารณาว่าผู้ที่ลงมือสังหารผู้หญิงเหล่านั้นล้วนเป็นคนที่อยู่ด้วยกัน

ปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในประเทศไทยเกิดขึ้นกับเด็กและสตรีโดยเฉลี่ยแล้วไม่น้อยกว่า 7 คนต่อวัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2559 และพ.ศ.2563 พบว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มสูงขึ้นถึง 50% และเพิ่มขึ้น 12% เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2561 เมื่อพิจารณาจากข่าวที่สื่อนำเสนอในครึ่งปีแรกของปี พ.ศ.2563 พบว่าจำนวน 31 ข่าวเป็นเรื่องการใช้ความรุนแรงทางเพศภายในครอบครัว แบ่งได้เป็นข่าวการข่มขืนกระทำชำเราโดยคนในครอบครัว 30 ข่าว และการถูกทำอนาจารโดยคนในครอบครัว 1 ข่าว (วอยซ์ออนไลน์, 2563) อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ถูกนำเสนอ และกรณีที่ถูกกระทำไม่ได้แจ้งความดำเนินคดีต่อผู้กระทำเนื่องจากความอับอายและกลัวเสื่อมเสียชื่อเสียง รวมถึงสังคมที่มักกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของเหยื่อ (victim blaming)² โดยไม่ได้

¹ การบังคับ ชืนใจ โดยทั่วไปแล้วสังคมจะเข้าใจว่าหมายถึงการร่วมเพศโดยไม่ยินยอม

² การกล่าวโทษผู้ตกเป็นเหยื่อว่าเป็นสาเหตุหรือมีส่วนที่ทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น พบได้มากในคดีอาชญากรรมเกี่ยวกับการข่มขืน ผู้คนมักเบนความสนใจจากพยานหลักฐานที่ยืนยันตัวผู้กระทำผิด แล้วหันไปวิพากษ์วิจารณ์สาเหตุจากตัวเหยื่อแทน

ตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่าแท้จริงแล้วเหยื่อจากการใช้ความรุนแรงทางเพศไม่ได้มีความยินยอมโดยสมัครใจให้ตนเองเป็นผู้ถูกระทำแต่อย่างใด

บทความวิชาการชิ้นนี้สนใจศึกษาปัจจัยทางสังคมที่มีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศ เนื่องจากปัจจัยทางสังคมมีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิกในสังคม โดยในบทความวิชาการชิ้นนี้มุ่งนำเสนอปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศที่เกิดจากปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ ปัจจัยเชิงโครงสร้างจากระบบชายเป็นใหญ่ที่ฝังลึกอยู่ในสังคมและวิถีชีวิตของผู้คน ปัจจัยจากปัญหายาเสพติดและแอลกอฮอล์ ปัจจัยจากการผลิตซ้ำความรุนแรงทางเพศผ่านสื่อบันเทิง รวมไปถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่อาจดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกัน แต่แท้จริงแล้วปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวและการใช้ความรุนแรงทางเพศ นอกจากนี้ยังสนใจที่จะนำเสนอแนวทางในการป้องกันและยับยั้งการใช้ความรุนแรงทางเพศทั้งในแง่ของหน่วยงานต่าง ๆ และการแก้ปัญหาจากโครงสร้างและทัศนคติของสมาชิกในสังคมที่มีต่อการใช้ความรุนแรงทางเพศ โดยศึกษาผ่านการค้นคว้าเอกสารและนำมาวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีทางสังคมวิทยาและอาชญาวิทยาเพื่ออธิบายความเกี่ยวข้องกันของปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมทางเพศ

สถิติการใช้ความรุนแรงทางเพศในประเทศไทย

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในประเทศไทยมีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนมากมักเกิดขึ้นกับเด็กและสตรี ข้อมูลสถิติจากมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี พบว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2563 จำนวนผู้ร้องทุกข์ปัญหาข่มขืนและกระทำอนาจารเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ในปี 2563 มีจำนวนผู้ร้องทุกข์สูงถึง 863 ราย ซึ่งมากกว่าปี 2562 ถึง 77 ราย (ปี 2562 มีจำนวน 786 ราย) เมื่อเทียบกับปี 2560 ซึ่งมีจำนวนผู้ร้องทุกข์ 633 ราย จำนวนผู้ร้องทุกข์ที่เพิ่มสูงขึ้น 230 ราย ในระยะเวลาเพียง 4 ปี แสดงให้เห็นว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศในประเทศไทยไม่เคยได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง จากสถิติของปี 2563 พบว่า 43.26% ผู้กระทำผิดเป็นคนใกล้ชิดของเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหรือแฟน และอีก 30.6% ผู้กระทำผิดเป็นคนในครอบครัว ส่วนที่เหลือเป็นคนข้างบ้านหรือคนที่ไม่เคยรู้จักกับเหยื่อมาก่อน มีเพียง 5.60% เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นเหยื่อจำนวน 122 คน เป็นเพียงเด็กในช่วงอายุ 0-10 ปี เท่านั้น อีกทั้งข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติพบว่ามีคดีกระทำอนาจารที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2560-2563 พบว่ามีคดีกระทำอนาจารจำนวน 2,053 คดีภายในช่วงระยะเวลา 4 ปี เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมพบว่ามีคดีที่เด็กอายุไม่เกิน 15 ปีที่ตกเป็นเหยื่อการกระทำอนาจารทั้งสิ้น 1,314 คดี (สำนักข่าวไทย, 2563) งานวิจัยของสัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, วินันท์กานต์ รุจิภักดิ์ และยศวดี ทิพยมงคลอุดม (2563) ได้ทำการเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางเพศ จำนวน 2,443 คน พบว่าเด็กและเยาวชนที่เคยตกเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงทางเพศมักถูกระทำอนาจารเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนที่ถูกบังคับข่มขู่

ไปจนถึงใช้กำลังข่มขืน และจากการศึกษาของ สุสันหา ยิ้มแย้ม สุจิตรา เทียมสวัสดิ์ และ สุจิตรา ชัยวุฒิ (2554) พบว่าการถูกละเมิดทางเพศของสตรีในสถานประกอบการมักถูกละเมิดโดยการหลอกล่อมผู้ถูกเนื้อต้องตัวและใช้วาจาคุกคามจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนการใช้กำลังข่มขืนบังคับให้มีเพศสัมพันธ์มักเกิดจากคู่รักของตน และมีส่วนน้อยที่ถูกละเมิดโดยนายจ้าง

การศึกษาของทัศนีย์ คนแล ยูนิ พงศ์จตุรวิทย์ และมณีนรัตน์ ภาครูป (2553) ได้กล่าวถึงประสบการณ์ของเหยื่อจากการทารุณกรรมทางเพศไว้ว่า การถูกทารุณกรรมทางเพศส่งผลกระทบต่อทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทางด้านร่างกายที่มักพบบ่อยคืออาการบาดเจ็บจากการถูกใช้กำลังทำร้ายซึ่งบางรายอาจมีอาการบาดเจ็บรุนแรงจนถึงขั้นทำให้เสียชีวิต การตั้งครุภีโดยไม่พึงประสงค์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่วนทางด้านจิตใจพบว่าเหยื่อจากการทารุณกรรมทางเพศจะเกิดบาดแผลในจิตใจ รู้สึกว่าตนมีตรบาบติดตัวตลอดเวลาและหมดอาลัยตายอยาก เกิดความผิดหวังในตนเองและผู้อื่นโดยเฉพาะเหยื่อที่ถูกทารุณกรรมทางเพศจากคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิด ทำให้มีภาวะซึมเศร้า วิดกกังวล บางรายอาจมีอาการป่วยทางจิตใจหลังประสบเหตุการณ์ร้ายแรงหรือ PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder) อาการทางจิตใจข้างต้นที่กล่าวไปอาจทำให้เหยื่อมีความต้องการฆ่าตัวตาย หนีออกจากบ้าน เสพสารเสพติดและสิ่งมีนเมา หรือมีพฤติกรรมผิดปกติทางเพศ เป็นต้น

ปัญหาสำคัญที่ของสังคมไทยเกี่ยวกับเหยื่อความรุนแรงทางเพศ คือ การมีภาพจำว่าผู้มีโอกาสตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงทางเพศจะต้องเป็นผู้หญิงเท่านั้น เด็ก คนชรา หรือเพศอื่น ๆ ไม่ได้มีความเสี่ยงตกเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงทางเพศมากนัก ผลจากมายาคติเกี่ยวกับการข่มขืนของสังคมไทยเป็นสิ่งที่หล่อหลอมทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อเหยื่อ ทำให้เหยื่อไม่กล้าจะแจ้งความร้องขอความเป็นธรรมเพราะกลัวสังคมจะไม่เชื่อว่าตนเป็นผู้เสียหาย มีหลายกรณีที่ยูื่อไม่ได้เป็นไปตามภาพจำของสังคมมักถูกวิจารณ์ด้วยคำพูด เช่น “คิดไปเองหรือเปล่าว่าถูกลวนลาม” หรือ “สมยอมเองหรือเปล่า” ไปจนถึงการตั้งคำถามกับเหยื่อว่าทำไมไม่ระวัง ทำไมถึงไม่รู้จักรู้ป้องกันตัว เริ่มจากการตั้งคำถามและกล่าวโทษเหยื่อ (victim blaming) ไปจนถึงการเล่นมุขตลกสองแง่สองงามที่มีใจความคุกคามทางเพศและลดทอนความเลวร้ายของการใช้ความรุนแรงทางเพศ (Feminista ,2020) การลดทอนความรุนแรงของการใช้ความรุนแรงทางเพศโดยไม่รู้ตัวทำให้สังคมเริ่มมองว่าคดีข่มขืนเป็นเรื่องที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้เป็นปกติ แม้จะมีความรู้สึกสลดใจหรือโกรธเคืองผู้กระทำผิด แต่ก็เป็นเพียงความรู้สึกชั่วคราว ไม่ได้ต่อเนื่องมากพอที่จะทำให้สังคมตัดสินใจแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศอย่างจริงจัง

นอกจากสังคมจะลดทอนความเลวร้ายของการใช้ความรุนแรงทางเพศจนทำให้เหยื่อไม่กล้าที่จะแสดงตนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง อีกหนึ่งองค์ประกอบที่ทำให้การแจ้งความคดีข่มขืนกระทำชำเราในไทยไม่ค่อยได้รับการให้ความสำคัญมากนัก คือ การขาด

ความสามารถในการเก็บร่องรอยข้อมูลหลักฐานของตำรวจ ทำให้หลาย ๆ คดีไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมได้อย่างลุล่วง จึงเป็นเรื่องน่าเสียดายที่หลายคดีความไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ อย่างไรก็ตามปัญหาในส่วนของการยุติธรรมยังไม่ใช่ว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศ แม้ว่าจะมีการบังคับกฎหมายให้เข้มงวดขึ้นหรือเรียกร้องโทษประหารชีวิตให้แก่คนโทษคดีข่มขืนก็ไม่ได้ทำให้อาชญากรรมดังกล่าวลดน้อยลงแต่อย่างใด จึงสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการยุติธรรมไม่ได้เป็นตัวแปรสำคัญที่จะเพิ่มหรือลดการเกิดอาชญากรรมทางเพศได้

ระเบียบวิธีในการศึกษา

บทความวิชาการชิ้นนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้ทฤษฎีทางสังคมและอาชญาวิทยามาใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศ โดยอ้างอิงจากการศึกษาของสุขมา อรุณจิต และวุฒิพล มั่นเหมาะ (2559) ที่ได้อธิบายปัจจัยการใช้ความรุนแรงทางเพศตามหลักทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) โดย Ronald V. Clark และ John E. Eck. ไว้ว่า องค์ประกอบการเกิดอาชญากรรมทางเพศ ได้แก่ คนร้าย/ผู้กระทำผิด (offender) เหยื่อ (victim)/เป้าหมาย (target) และโอกาส (opportunity) ผู้เขียนจึงหยิบยกองค์ประกอบด้านคนร้าย/ผู้กระทำผิดเป็นหลักเพื่อมาอธิบายโดยพิจารณาผ่านปัจจัยทางสังคมที่กระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศ

ผลการศึกษา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงทางเพศ มีดังต่อไปนี้

แนวคิดชายเป็นใหญ่

ระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ยังคงฝังรากลึกอยู่ในประเทศแถบเอเชียหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย ความไม่เท่าเทียมทางเพศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงทางเพศกับเพศหญิง โดยวาทกรรมชายเป็นใหญ่ เป็นวาทกรรมหลักที่มีอุดมการณ์และความเชื่อที่ว่าเพศชายเป็นเพศแห่งการควบคุม มีอำนาจ และความเป็นผู้นำ ในขณะที่เพศหญิงเป็นชนชั้นรองที่มีความอ่อนแอ และไร้ศักยภาพ จำเป็นต้องได้รับการดูแลหรือควบคุมจากเพศชายเสมอ การผลิตซ้ำวาทกรรมดังกล่าวกำหนดให้เพศหญิงจะต้องมีลักษณะตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดเท่านั้น เช่น การเป็นภรรยาที่ดี การเป็นแม่ที่ดี ปัญหาความรุนแรงทางเพศเป็นการแสดงออกถึงอำนาจของเพศชายในการพยายามควบคุมเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็นการบังคับขู่เข็ญ การทำร้ายร่างกายและจิตใจ ซึ่งเพศชายที่มักใช้ความรุนแรงจะมีความเชื่อว่าการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการที่ดีในการควบคุมเพศหญิงมากที่สุด (เพ็ญประภา ภัทรานุกรม, 2016, น.110-127)

งานของสุขมา อรุณจิต (2562) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมแวดล้อมว่าเป็นสาเหตุของการใช้ความรุนแรงทางเพศมากกว่าปัจเจกบุคคลหรือสังคมเป็นผู้กำหนด วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดบทบาทและทำหน้าที่ขัดเกลาทงสังคม ทำให้การให้ความหมายและบทบาทของเพศหญิงและชายแตกต่างกัน ทฤษฎีของเมอร์ตัน (Merton is Theory of Anomie) เสนอว่าสังคมใดที่มีความไม่เท่าเทียมทางเพศสูง อัตราการใช้ความรุนแรงทางเพศจะสูงตามไปด้วย เนื่องจากสังคมลดทอนบทบาทและคุณค่าของผู้หญิงให้อยู่ในสถานะที่ต่ำกว่าผู้ชาย เสี่ยงของผู้หญิงในสังคมชายเป็นใหญ่ที่เข้มข้นมักไม่ถูกได้ยิน ความเสียเปรียบนี้ทำให้การใช้ความรุนแรงกดขี่ข่มเหงผู้หญิงเป็นเรื่องชอบธรรม และผู้หญิงที่เป็นเหยื่อความรุนแรงมักไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น ในประเทศอินเดียซึ่งมีคดีข่มขืนเกิดขึ้นมากมายกว่าสามหมื่นคดีในปี 2017 หลายคดีที่ผู้ต้องหาถูกตัดสินว่าไม่มีความผิดเพราะหลักฐานไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลจากการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและขาดความกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาของเจ้าหน้าที่ ร่วมกับระบบสังคมชายเป็นใหญ่ที่ยังรากลึกในวัฒนธรรมอินเดียจึงทำให้ผู้หญิงกลายเป็นพลเมืองชั้นสอง (The Momentum, 2019) รวมถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมความเข้มข้นของระบบสังคมชายเป็นใหญ่ในไทยและประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชียซึ่งเป็นผลจากศาสนาที่ประเทศเหล่านั้นนับถือ พุทธศาสนาในประเทศไทยก็เป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังระบบชายเป็นใหญ่ งานของสุชาดา ทวีสิทธิ์ (2550) ได้กล่าวถึง 3 ทัศนะในการตีความระบบเพศภาวะในประเทศไทย หนึ่งใน 3 ทัศนะได้กล่าวถึงอิทธิพลของศาสนาพุทธที่ผสมผสานความเชื่อของศาสนาฮินดู ว่าด้วยเพศชายเป็นศูนย์กลางจึงมีการกีดกันเพศหญิงออกจากพื้นที่ทางศาสนา หรือระบบชายเป็นใหญ่ในประเทศแถบเอเชียตะวันออก เช่น จีน เกาหลีและญี่ปุ่น ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากคำสอนของลัทธิขงจื๊อเช่นเดียวกัน

สังคมชายเป็นใหญ่คาดหวังให้ผู้หญิงต้องมีบทบาทตามบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด ต้องเรียบร้อย อ่อนแอ เป็นผู้ตามที่ดี เป็นเมียและแม่ที่ดี หากผู้หญิงคนใดมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานที่สังคมกำหนด มายาคติของสังคมจะสร้างภาพของผู้หญิงคนนั้นให้เป็นหญิงเลวและการเจอเรื่องเลวร้ายอย่างการตกเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงทางเพศก็เป็นผลมาจากการที่เธอไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม เพราะมายาคติที่บิดเบี้ยวของสังคมที่มีต่อการใช้ความรุนแรงทางเพศ ทำให้เกิดการเข้าใจผิดและเผยแพร่มายาคติเหล่านั้นต่อไปในสังคมจนยากที่จะรื้อถอนมายาคติเหล่านั้น มายาคติเกี่ยวกับการข่มขืนเป็นเรื่องของความเข้าใจแบบผิด ๆ ในเรื่องการข่มขืนที่มีต่อผู้กระทำผิดและเหยื่อ ความเชื่อเหล่านี้ส่งผลต่อความเข้าใจลึกซึ้งต่อปัญหาการข่มขืนในระดับสังคม และเป็นการตอกย้ำการใช้ความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง ทำให้เหยื่อที่ถูกข่มขืนเกิดความละอายและเจ็บปวดจนไม่กล้าที่จะส่งเสียงขอความช่วยเหลือจากสังคม ความเจ็บของเหยื่อยิ่งทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกเหนือกว่าและไม่เกิดความละอายใจกับความผิดที่ตัวเองได้ก่อไว้ มายาคติเกี่ยวกับการข่มขืนที่มักปรากฏให้เห็นบ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น เชื่อว่าการข่มขืนเป็นอาชญากรรม

ที่เกิดจากความต้องการเติมเต็มการตอบสนองและความพึงพอใจทางเพศ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยอารมณ์ชั่ววูบ ไม่ได้มีการวางแผนล่วงหน้า หรือเชื่อว่าเหยื่อเป็นคนไม่ดีหรือเป็นฝ่ายพาตัวเองเข้าหาความเสี่ยงที่จะถูกข่มขืน (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2558, น.6-21)

จากมายาคติข้างต้นที่ได้กล่าวถึง **ประการแรก**ที่สังคมควรต้องทำความเข้าใจ คือ การข่มขืนกระทำชำเราและการใช้ความรุนแรงทางเพศอื่น ๆ ไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำผิดต้องการตอบสนองความต้องการทางเพศเสมอไป มีหลายคดีที่ผู้กระทำผิดก่อเหตุเพียงเพื่อตอบสนองความต้องการภายในจิตใจของตน ต้องการแสดงอำนาจและระบายอารมณ์โกรธแค้นผ่านการใช้ความรุนแรงกับเหยื่อ สาเหตุที่เหยื่อส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้หญิงเป็นเพราะร่างกายไม่สามารถต้านความแข็งแรงของผู้ชายได้ จึงง่ายแก่การก่อเหตุ **ประการที่สอง** คือ ข้ออ้างที่ใช้ในการกล่าวโทษเหยื่อด้วยเรื่องการแต่งกาย สถานที่ และวิถีการใช้ชีวิตของเหยื่อไม่ใช่สิ่งที่สามารถนำมาหักล้างความเลวร้ายของการใช้ความรุนแรงทางเพศได้ และไม่ควรรายางอย่างที่สังคมจะสร้างความชอบธรรมให้กับผู้กระทำผิดโดยลดทอนความเจ็บปวดของเหยื่อ **ประการสุดท้าย** คือ ต่อให้จะเป็นสามีภรรยาหรือไม่ แต่การบังคับให้อีกฝ่ายมีเพศสัมพันธ์ด้วยหรือทำอนาจารโดยไม่ได้รับความยินยอมถือว่าเป็นการละเมิดทั้งสิ้น การจะตัดสินว่าเป็นการใช้ความรุนแรงทางเพศหรือไม่จึงต้องดูที่ความยินยอมพร้อมใจเป็นหลัก

ปัญหายาเสพติดและแอลกอฮอล์

ยาเสพติดและแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลสูญเสียความสามารถในการควบคุมตัวเอง ขาดสติและความยับยั้งชั่งใจ บ่อยครั้งที่ยาเสพติดและแอลกอฮอล์ชักนำให้คนกระทำ ความผิดทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว บางคนติดยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์อย่างรุนแรงจึงต้องลักขโมย จี้ ปล้นเพื่อนำเงินไปซื้อของเหล่านี้นมาเติมเต็มความกระหายในตัว บางคนใช้ยาเสพติดเพื่อเติมเต็มความสุขทางใจจากฤทธิ์ยาที่มีต่อระบบประสาท ทำให้เกิดภาพหลอนและไม่สามารถแยกแยะระหว่างความจริงกับจินตนาการของตนได้ ยาบางชนิดทำให้รู้สึกหิวและมีกำลังผิดปกติ ในกรณี ที่เลวร้ายอย่างการก่อเหตุฆาตกรรมหรือข่มขืนกระทำชำเราก็คือเป็นผลมาจากแรงกระตุ้นของยาเสพติด ดังคดีสะเทือนขวัญเมื่อปี พ.ศ. 2557 เกิดคดีฆ่าข่มขืนเด็กหญิงวัย 13 ปี บนรถไฟขบวนที่ 174 สุราษฎร์ธานี-กรุงเทพฯ เมื่อสืบสวนแล้วพบว่าผู้ต้องหาได้เสพยาบ้ามาก่อนก่อเหตุ (ไทยรัฐออนไลน์ , 2557)

แอลกอฮอล์แม้จะไม่ได้ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทรุนแรงเท่ายาเสพติด แต่จากสถิติพบว่า มีคดีความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ร้อยละ 37 และเหยื่อกว่าร้อยละ 70 ได้ระบุว่าผู้กระทำผิดมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ศาสตราจารย์นายแพทย์ธรรณชัย คงสกุล ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ครอบครัวที่มีความรุนแรง 100 ครอบครัว กับครอบครัวที่ไม่ใช้ความรุนแรง 100 ครอบครัว จาก 7

ชุมชนบริเวณโรงพยาบาลรามาริบัติ พบว่า ครอบครัวที่ใช้แอลกอฮอล์มีโอกาสเกิดความเสี่ยงเป็น 3.84 เท่า เมื่อเทียบกับครอบครัวที่ไม่ใช้แอลกอฮอล์ (ทานตะวัน สุรเดชาสกุล 2556, 1-4) นอกจากนี้มนูญนินิหยังชายก้าวไกลได้เปิดเผยสถิติการนำเสนอข่าวความเสี่ยงทางเพศจากหนังสือพิมพ์ ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงมิถุนายน 2563 โดยมีเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ 74 ข่าว หรือ ประมาณ 21.2% ของข่าวความเสี่ยงในครอบครัวทั้งหมด ส่วนใหญ่สูงถึง 65 ข่าว เป็นข่าวสามเฒ่าเมาเหล้าหรือติดยาเสพติดแล้วเกิดอาการคลุ้มคลั่งทำร้ายร่างกายภรรยา และอีก 9 ข่าว เป็นข่าวที่ภรรยากระทำต่อสามี จากปัญหาความขัดแย้งที่สามีนำเงินไปซื้อเหล้า (กองบรรณาธิการวอยซ์ออนไลน์, 2563)

การศึกษาของสุรรา แก้วนัย และทักษพล ธรรมรังสี (2554) ได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับเพศ โดยจำนวน 13 ราย ได้มีการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนกระทำความผิดทางเพศ โดยมีการดื่มย้อมใจ³ซึ่งทำให้เกิดความกล้าและความมั่นใจที่จะกระทำความผิด โดยมักเกิดขึ้นหลังจากการดื่มแอลกอฮอล์ไปแล้วประมาณ 2-4 แก้ว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ส่วนมากแล้วปัญหาการใช้ความเสี่ยงมักเกิดจากแอลกอฮอล์เป็นหลักเพราะสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีหลายระดับราคาให้เลือกซื้อ จำนวนคนที่กระทำความผิดขณะเมาแอลกอฮอล์จึงพบได้มากกว่าผู้กระทำความผิดขณะเมายาเสพติด การดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้ดื่มมีความก้าวร้าวและขาดความยับยั้งชั่งใจในการใช้ความเสี่ยงมากขึ้น ดังนั้นการดื่มแอลกอฮอล์เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการใช้ความเสี่ยง โดยเฉพาะความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว และในขณะเดียวกันคนที่มีความผิดใช้ความเสี่ยงอยู่เป็นประจำ เมื่อต้องการใช้ความเสี่ยง ก็มักเลือกดื่มแอลกอฮอล์ก่อนที่จะกระทำการดังกล่าว ความสัมพันธ์ระหว่างแอลกอฮอล์กับความเสี่ยงจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้

สื่อบันเทิงกับการผลิตซ้ำความเสี่ยงทางเพศ

ฉันทน์ เรืองนภากุล (2563) ระบุถึงปัจจัย 5 ประการที่ทำให้เกิดการผลิตซ้ำความเสี่ยงในสื่อบันเทิงโดยเฉพาะในละครโทรทัศน์ว่าเป็นผลมาจากการถ่ายทอดชุดความคิดเดิมในสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษารวมถึงนักวิชาชีพเฉพาะด้านการผลิตสื่อละครบางส่วนยังคงปิดความรับผิดชอบไปให้กับผู้ชม โดยอ้างว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในละครเป็นเพียงเหตุการณ์สมมุติ ผู้ชมควรจะมีความวิจารณญาณที่จะตัดสินได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

ผู้ชมมองไม่เห็นเนื้อหาการใช้ความเสี่ยงผู้ผลิตละครมองว่าผู้ชมชื่นชอบละครประเภทที่นำเสนอความเสี่ยง เพราะความคิดที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา การรับชมความ

³ การดื่มแบบเรื่อย ๆ ไม่ใช่การดื่มหนักจนเมาไม่ได้สติ

รุนแรงผ่านละครกลายเป็นเรื่องปกติ เนื้อหาความรุนแรงทำให้ละครมีความสนุกสนานและถือว่าการสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

ผู้สนับสนุนการผลิตไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาของการนำเสนอการใช้ความรุนแรง การผลิตละครเรื่องหนึ่งจำเป็นต้องใช้เงินสนับสนุนจากสปอนเซอร์ ละครที่มีเนื้อหาการใช้ความรุนแรงมักได้รับการสนับสนุนมากกว่าละครประเภทอื่นเพราะสามารถเข้าถึงผู้ชมได้ง่ายกว่า ผู้ผลิตมักกล่าวว่าละครเหล่านี้เป็นการสะท้อนความบิดเบี้ยวของสังคม แต่เมื่อก็เป็นเพียงการสะท้อนสังคมด้านเดียวเท่านั้น ไม่ได้มีการเสนอแนวทางแก้ไขหรือสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้ชมแต่อย่างใด

วรรณะ หนูหมื่น (2556) เสนอว่าละครโทรทัศน์ในประเทศไทยสร้างความหมายของการใช้ความรุนแรงทางเพศว่าไว้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขความขัดแย้งระหว่างพระเอกและนางเอก กลายเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น และเป็นการยึดเหนี่ยวบทลงโทษให้กับตัวละครที่มีลักษณะไม่รักนวลสงวนตัวหรือตัวร้าย เช่น ละครเรื่อง “เพลิงบุญ” ใจเรียมอมรับข้อเสนอขอปีเตอร์เพื่อเงินแต่กลับถูกปีเตอร์ข่มขืนซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนจิตใจบอบช้ำ การผลิตซ้ำวาทกรรมว่าผู้หญิงที่ไม่รักนวลสงวนตัวย่อมเจอผลลัพธ์ที่เลวร้ายซึ่งเป็นผลจากการกระทำของตนเอง ซึ่งเป็นการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของการใช้ความรุนแรงทางเพศ ซ้ำยังสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้ความรุนแรงทางเพศอีกด้วย

จากงานที่ได้กล่าวถึงไปข้างต้นทั้ง 2 งาน ทำให้สามารถปัญหาสำคัญภายในวงการสื่อบันเทิง การขาดความเข้าใจในปัญหาและความร้ายแรงของการใช้ความรุนแรงทางเพศทำให้ผู้ผลิตมองว่าเนื้อเรื่องแนวตบจูบเป็นพล็อตละครทั่วไปที่ใคร ๆ ก็ดูเพราะไม่จำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์คาดเดาเนื้อเรื่องมากนัก จึงสามารถเข้าถึงผู้ชมได้ง่ายกว่าละครประเภทอื่น การมองข้ามความร้ายแรงของการใช้ความรุนแรงทางเพศ ซ้ำยังผลิตซ้ำเนื้อหาดังกล่าวและทำให้กลายเป็นความรักโรแมนติกระหว่างพระเอกและนางเอก ทำให้ผู้ชมและสังคมเคยชินและมองเป็นเรื่องปกติไปในที่สุด

สื่อบันเทิงประเภทวรรณกรรมยังเป็นสื่ออีกประเภทที่ผลิตซ้ำการใช้ความรุนแรงทางเพศผ่านการดำเนินเรื่อง มีวรรณกรรมและนิยายหลายเรื่องในปัจจุบันที่ยังคงผลิตบทเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ โดยพล็อตเรื่องผู้เขียนนิยมนำมาใช้คือพระเอกขึ้นใจนางเอกเพื่อแสดงอำนาจนอกจากเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ ยังมีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศวิถีนอกขนบที่ปรากฏในนิยายสมัยใหม่ เช่น รักร่วมสายเลือด (incest) รสนิยมทางเพศแบบใคร่เด็ก (pedophilia) เป็นต้น ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในโซเชียลมีเดียถึงความเหมาะสมของเนื้อหา จนนำไปสู่การถกประเด็นเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้เขียนนิยายและคนที่ทำงานในแวดวงละครภาพยนตร์ให้ไตร่ตรองให้ดีกว่าก่อนจะผลิตผลงานออกสู่สาธารณะ

ปัญหาเศรษฐกิจ

ปัญหาทางเศรษฐกิจอาจไม่ใช่ปัจจัยโดยตรงที่ส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงทางเพศ แต่เป็นปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้ผู้คนเกิดความเครียดและขาดสติ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้จนนำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา หรือแม้แต่ปัญหาการว่างงานก็สามารถชักจูงคนในหันเข้าหายาเสพติดหรือกลายเป็นอาชญากรเพื่อหาเลี้ยงชีพ โดยเฉพาะในพื้นที่สลัมหรือชุมชนแออัดที่ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและการศึกษาที่เหมาะสม คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มองว่าปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ก่อให้เกิดการก่ออาชญากรรมทางเพศทั้งในครัวเรือนและพื้นที่สาธารณะ ความตึงเครียดจากปัญหาเศรษฐกิจ การว่างงาน และความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้น ตั้งแต่อาชญากรรมไม่รุนแรงอย่างการลักขโมยไปจนถึงการฆาตกรรม

การปรับโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจทำให้มีจำนวนคนว่างงานและความยากจนเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ อัตราการเกิดอาชญากรรมทางเพศและการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวเพิ่มขึ้นสูงอย่างเห็นได้ชัด การว่างงานอย่างยืดยาว (chronic unemployment) ทำให้ขาดเสถียรภาพทางการเงิน ทำให้เกิดความพยายามในการดิ้นรนเพื่อฉกฉวยทรัพยากร อีกทั้งยังสั่นคลอนบทบาทของพ่อแม่ในครัวเรือน อิทธิพลของพ่อแม่ที่ต่อลูกลดลง ทำให้มีโอกาสสูงที่เด็กจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี เช่น ติดยาเสพติด ลักขโมย เป็นต้น (อุนิษา เลิศโตมรสกุล และ อรรถพร ชูบำรุง, 2558, น.204) ความตึงเครียดภายในพื้นที่ครัวเรือนเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว โดยเฉพาะในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 การป้องกันการแพร่ระบาดที่บีบบังคับให้คนต้องอยู่ที่บ้าน จากเดิมที่สมาชิกในครอบครัวต้องแยกย้ายกันออกไปทำงานกลับต้องมากักตัวอยู่รวมเดือนกันเป็นเวลานานกว่า 1 เดือน พื้นที่ส่วนตัวย่อมลดลง นำมาซึ่งปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัวที่มากขึ้น ศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เผยสถิติสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว เดือนมีนาคม 2563 เกิดความปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 154 ราย เปรียบเทียบกับสถิติ เดือนมีนาคม 2562 มีจำนวน 140 ราย ซึ่งสถิติดังกล่าวเป็นเพียงจำนวนของผู้ถูกระงับที่ออกมาขอความช่วยเหลือเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2563)

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาความรุนแรงทางเพศ

การแก้ไขปัญหาคความรุนแรงทางเพศเป็นหน้าที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งควรเริ่มจากการปรับปรุงมาตรการในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมขึ้นพื้นฐานที่กระทำตามปกติเพื่อตัดโอกาสไม่ให้คนร้ายสามารถก่อเหตุได้ (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2563)

ในกรณีของการใช้ความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งมักเกิดขึ้นจากผู้กระทำที่ไม่รู้จักกับเหยื่อเป็นการส่วนตัว ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยน แสงสว่างไม่พอ ไม่มีกล้องวงจรปิดหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย รวมไปถึงอุปสรรคในการเดินทาง ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการประสานความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้ปรับปรุงพื้นที่ให้ปลอดภัยมากยิ่งขึ้นเพื่อลดโอกาสในการเกิดอาชญากรรม ทางด้านการใช้ความรุนแรงทางเพศภายในครัวเรือน โดยผู้กระทำมักเป็นคนรู้จักหรือคนใกล้ชิด ไปจนถึงสมาชิกในครอบครัวของเหยื่อ เจ้าหน้าที่ตำรวจ มูลนิธิ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้ความรุนแรง การล่วงละเมิดทางเพศ และสิทธิเด็กและสตรี จะต้องสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือเหยื่อจากอันตรายทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและยังไม่มีเกิด นอกจากมาตรการป้องกันการเกิดอาชญากรรมแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานก็ควรปรับเปลี่ยนการลงโทษและกระบวนการตัดสินผู้กระทำผิดให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ นักโทษคดีอาชญากรรมทางเพศที่มีปัญหาความผิดปกติทางจิต เคยมีประวัติอาชญากรรมทางเพศมาก่อน หรือมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น สมควรที่จะจัดกลุ่มนักโทษเหล่านี้ไว้ในกลุ่มอันตรายสูงและมีโอกาสที่จะหลบหนีออกจากสถานที่คุมขังเพื่อก่อคดีซ้ำ จึงควรมีการดูแลและควบคุมที่เข้มงวดเป็นพิเศษเพื่อป้องกันนักโทษหลบหนี

นอกจากหน่วยงานข้างต้นที่กล่าวไป สมาชิกในสังคมเองก็มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางเพศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางเพศจากระบบชายเป็นใหญ่

ปัญหาความรุนแรงทางเพศที่มีสาเหตุมาจากวาทกรรมชายเป็นใหญ่ จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมให้สนับสนุนความเสมอภาคทางเพศ ต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและมุมมองต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายและเพศหญิง โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม ครอบครัวควรเลิกปลูกฝังค่านิยมชายเป็นใหญ่ภายในครอบครัวไม่ให้เกิดการกดขี่ทางเพศ และอบรมสมาชิกในครอบครัวให้ตระหนักถึงความเท่าเทียมทางเพศ เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา สถาบันการศึกษาควรเปลี่ยนแปลงเนื้อหาการเรียนการสอนว่าด้วยบทบาทของเพศชายหญิง ยกเลิกการตีกรอบคุณค่าของเพศหญิงว่าต้องแต่งกายอย่างไร มีนิสัยอย่างไรจึงจะเป็นผู้หญิงที่ดี แต่ควรสอนให้เข้าใจและเคารพความแตกต่างและสิทธิส่วนบุคคลเพื่อทำลายมายาคติผิด ๆ เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ

2. การแก้ไขปัญหาความรุนแรงจากสาเหตุของยาเสพติดและแอลกอฮอล์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามและควบคุมยาเสพติดควรส่งเสริมความรู้เรื่องโทษของยาเสพติดและบทลงโทษทางกฎหมายให้กับประชาชน รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการบำบัด

อาการเสพติดให้ได้ประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศเพื่อลดโอกาสกลับไปเสพติด และส่งเสริมการสร้างอาชีพให้กับนักโทษเพื่อหาเลี้ยงชีพหลังพ้นโทษ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่รัฐ จำเป็นต้องสกัดและปราบปรามการซื้อขายยาเสพติดภายในประเทศอย่างจริงจัง ปัญหาของการซื้อขายยาเสพติดที่ง่ายเกินไปทำให้จำนวนผู้กระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

นอกจากควบคุมยาเสพติดแล้ว การสร้างความตระหนักในการดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพ ลดโอกาสเกิดอุบัติเหตุ รวมไปถึงการก่ออาชญากรรมโดย ขาดสติสัมปชัญญะ การกำหนดบทลงโทษที่จริงจังและชัดเจนสำหรับการกระทำความผิดจากการดื่ม แอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการลดปัญหาอาชญากรรม มีงานวิจัยที่พบว่า การเพิ่มภาษี เบียร์ ร้อยละ 10 สามารถลดจำนวนเหตุฆาตกรรมได้ ร้อยละ 0.3 ลดเหตุฆาตกรรมขึ้นกระทำฆ่าเราได้ ร้อยละ 1.32 และลดเหตุปล้นจี้ได้ ร้อยละ 0.9 (ทานตะวัน สุรเดชาสกุล, 2556, 29)

3. การแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตซ้ำความรุนแรงทางเพศผ่านสื่อบันเทิง

สื่อในประเทศไทยควรตระหนักถึงความสำคัญของเนื้อหาที่ถ่ายทอดผ่านบทละครว่าการ ใช้ความรุนแรงทางเพศเป็นสิ่งผิดกฎหมายและไม่ควรได้รับการทำให้เป็นเรื่องโรแมนติก (romanticize) อีกทั้งยังต้องแสดงความรับผิดชอบต่องานในการสร้างละครหรือภาพยนตร์ที่มี เนื้อหารุนแรงซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการแยกแยะ การทำละครสะท้อนสังคมไม่ใช่เรื่องผิด แต่สื่อ ควรจะแสดงแง่มุมของการแก้ไขปัญหาหรือผลลัพธ์ของการกระทำความผิดตามความเป็นจริงในแง่ ของกฎหมาย เพื่อไม่ให้ผู้ชมที่ขาดวิจารณญาณ เช่น เด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ เกิดภาพจำว่าการใช้ ความรุนแรงทางเพศจะนำไปสู่เส้นทางรักโรแมนติกของพระเอกนางเอกตามบทละคร หรือหาก ต้องการนำเสนอเนื้อหาที่มีความรุนแรงก็ควรจำกัดการเข้าถึงของผู้ชม หรือเลือกเวลาฉายในช่วงดึก เพื่อลดโอกาสที่เด็กจะได้รับชม อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะแก้ปัญหาที่วิธีการนำเสนอของสื่อได้ แต่การ ตรวจสอบสื่อและการกำหนดแนวทางเนื้อหาที่สมควรหรือไม่สมควรนำเสนอก็เป็นอีกหนึ่งวิธีสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาและลดการผลิตซ้ำความรุนแรงผ่านสื่อบันเทิง

4. การแก้ไขปัญหาคาใช้ความรุนแรงจากปัญหาเศรษฐกิจ

การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องดำเนินนโยบายเพื่อฟื้นฟู เสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้กลับมามีมั่นคง ลดจำนวนคนว่างงาน สร้างอาชีพ และลดความเหลื่อมล้ำ ในสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าถึงโอกาสได้อย่างเท่าเทียมกัน การแก้ไขปัญหาความยากจนก็เป็น เรื่องสำคัญที่ภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญ มีพื้นที่หลายแห่งในกรุงเทพฯ ที่เป็นชุมชนแออัด อัตรา การเกิดอาชญากรรมในพื้นที่เหล่านี้สูงแต่กลับไม่เคยได้รับการเหลียวแลจากภาครัฐ หากสามารถ แก้ไขปัญหาความยากจนในทุกพื้นที่ได้ อัตราการเกิดอาชญากรรมก็จะลดลงไปด้วยเช่นเดียวกัน

สรุป

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศในสังคมไทย พบว่าปัญหาความรุนแรงทางเพศยังคงเป็นปัญหาควบคู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานและมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไข การเกิดขึ้นของการใช้ความรุนแรงทางเพศมีผลมาจากปัจจัยทางสังคม ประการแรก คือ สังคมชายเป็นใหญ่ที่กดขี่และลดทอนคุณค่าของผู้หญิงให้กลายเป็นพลเมืองชั้นสอง ไม่ได้รับคุณค่าในฐานะมนุษย์อย่างเสมอภาคกับเพศชาย การมองผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งของจึงทำให้การใช้ความรุนแรงกับเพศหญิงในครอบครัว การข่มขืนกระทำชำเรา และล่วงละเมิดทางเพศ ไม่ได้รับความสนใจจากสังคมอย่างที่ควรจะเป็น อีกทั้งยังสร้างมายาคติที่ลดทอนความเลวร้ายของการใช้ความรุนแรงทางเพศ นำไปสู่การกล่าวโทษเหยื่อและสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้กระทำผิด ปัจจัยประการที่สอง คือ ปัญหายาเสพติดและแอลกอฮอล์ยังทำให้ผู้กระทำผิดก่อเหตุโดยขาดความยับยั้งชั่งใจและความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ปัจจัยประการที่สาม คือ การผลิตละครของสื่อบันเทิงที่ผลิตซ้ำการใช้ความรุนแรงทางเพศให้กลายเป็นรักโรแมนติกระหว่างพระเอกนางเอก และการสร้างวาทกรรมว่าผู้หญิงที่ไม่ดีอย่างตัวละครนางร้ายที่ไม่รักนวลสงวนตัว เป็นผู้หญิงเลวที่เปี่ยงเบนออกจากบรรทัดฐานอันดีงามของสังคม ผลที่เธอโดนทำร้ายร่างกายและตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศจึงเป็นผลของการกระทำนอกถื่นนอกทาง ปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้นเป็นปัจจัยทางตรงที่สังคมมองข้าม และอีกหนึ่งปัจจัยทางอ้อมอย่างปัญหาเศรษฐกิจที่สร้างความเครียดและความยากจนให้กับผู้คนจนนำไปสู่อาชญากรรมและความรุนแรง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของบทความชิ้นนี้คือการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงทางเพศจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสมาชิกในสังคม เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องหามาตรการป้องกันและการให้ความช่วยเหลือเหยื่ออย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการใช้บทลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดของผู้กระทำผิด การควบคุมตัวนักโทษในเรือนจำ และวิธีการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตัวกลับใจ โดยขั้นตอนทางกระบวนการยุติธรรมนี้เป็นอีกส่วนสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของอาชญากรได้ในขั้นตอนสุดท้าย จึงจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการดังกล่าวเพื่อความปลอดภัยของสังคม นอกจากการควบคุมโดยเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว สังคมยังต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาคโครงสร้างชายเป็นใหญ่ที่กดทับผู้หญิงเอาไว้ สร้างความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการลดปัญหาการใช้อำนาจและความรุนแรงเพื่อควบคุมผู้หญิงให้อยู่ในกรอบที่สังคมชายเป็นใหญ่เคยกำหนดไว้ นอกจากนี้แล้ว การแก้ไขปัญหายาเสพติดและแอลกอฮอล์ การปฏิรูปสื่อบันเทิง การล้มล้างมายาคติผิด ๆ เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ และปัญหาเศรษฐกิจก็เป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมและสถาบันทางสังคมจะต้องร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อลดการใช้ความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- Feminista. (2564). จากวัฒนธรรมการโทษเหยื่อ สู่วัฒนธรรมการเล่นมุขตลกข่มขืนหรือล่วงละเมิดทางเพศ. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.feminista.in.th/post/victim-blaming-and-rape-joke>
- The Momentum. (2019). อะไรคือเบื้องหลังที่ทำให้อินเดียเต็มไปด้วยคดีข่มขืน. สืบค้น 8 พฤษภาคม 2564, จาก <https://themomentum.co/rape-culture-in-india/>
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2552). ถึงเวลาต้องเข้าใจและแก้ไขความรุนแรงทางเพศ เอดส์ และท้องไม่พร้อม. กรุงเทพฯ: แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2558). ข่มขืน มายาคติและความรุนแรงซ้ำซ้อน. นครปฐม: สมาคมเพศวิถีศึกษา.
- กองบรรณาธิการวอยซ์ออนไลน์. (2563). เปิดสถิติครึ่งปี'63 ผู้หญิงถูกรังแกจากสามีที่ดื่มสุราเป็นปัจจัยร่วมสำคัญ. สืบค้น 7 เมษายน 2564, จาก <https://voicetv.co.th/read/YJ2mlbMUv>
- ณภัทร เรืองนากุล. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตซ้ำความรุนแรงและแนวทางลดการซ้ำความรุนแรงในกระบวนการผลิตสื่อ: มุมมองจากนักศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษาและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 10(1), 47-56.
- ทัศนีย์ คนแล, ยุณี พงศ์จตุรวิทย์ และมณีนรัตน์ ภาครูป. (2553). ประสบการณ์ของการถูกทารุณกรรมทางเพศในวัยรุ่นหญิง. วารสารการพยาบาลและการศึกษา, 3(2), 57-72.
- ทานตะวัน สุรเดชาสกุล. (2556). เอกสารทบทวนองค์ความรู้เรื่อง แอลกอฮอล์กับความรุนแรง. เชียงใหม่: แผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา (ผรส.). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2557). “ย้อนคดีข่มขืนฆ่า ด.ญ. 13 บทรถไฟ-ศาลสั่งประหาร”. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.thairath.co.th/content/453779>
- เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2016). “ความเหลื่อมล้ำทางเพศภาวะ: “ปัญหาความรุนแรง” ข้อท้าทายและทางออก Gender Inequalities: ‘The Problem of Violence’ Challenge and Solution”. *Journal of Social Development* 18(1), 107-135.
- วรรณะ หนูหมื่น. (2556). นโยบายข่มขืนในละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ไทย : วิพากษ์ผลการศึกษาด้วยวิธีวิทยาแบบโครงสร้าง THE IMPLICATIONS OF RAPES IN THAI TELEVISION DRAMA AND MOVIES: A CRITIC BY STRUCTURAL METHODOLOGY. วารสาร

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 14(2), 87-95.

สมชาย ปรีชาศิลป์กุล. (2560). “*Blaming the Victim, Blaming the Students*”. สืบค้นเมื่อ
27 เมษายน 2564. จาก [https://www.the101.world/blaming-the-victim-
blaming-the-student/](https://www.the101.world/blaming-the-victim-blaming-the-student/)

สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ, วินันท์กานต์ รุจิภักดิ์ และยศวดี ทิพยมงคลอุดม. (2563). การตกเป็นเหยื่อ
ความรุนแรงของเด็กและเยาวชน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ* 5(9),
230-246.

สำนักข่าวไทย. (2563). “สถิติความผิดเกี่ยวกับเพศปี 60-63”. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564. จาก
[https://tna.mcot.net/crime-530217?fbclid=IwAR3teHdJPST_eWOPm-
mu9utgVuBVpt2Z6B0S5jQuVx87XJMLU-R1ijzeo0w](https://tna.mcot.net/crime-530217?fbclid=IwAR3teHdJPST_eWOPm-mu9utgVuBVpt2Z6B0S5jQuVx87XJMLU-R1ijzeo0w)

สำนักข่าวบีบีซี ประเทศไทย. (2560). “ยูเอ็นเปิดผลการศึกษาคัดชี้มขิ่นในไทย-เวียดนาม ผู้หญิง
เผชิญอคติจากเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม”. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564. จาก
<https://www.bbc.com/thai/thailand-42170733>

สำนักข่าวบีบีซี ประเทศไทย. (2561). “ความรุนแรงในครอบครัว : “บ้าน” คือสถานที่ที่ผู้หญิงมี
ความเสี่ยงจะถูกสังหารได้มากที่สุด”. สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2564. จาก
<https://www.bbc.com/thai/features-46363653>

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). “ปัญหาความรุนแรงครอบครัวภัยเงียบใน
วิกฤตโรคโควิด 19”. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2564. จาก

[http://www.nhrc.or.th/getattachment/774d6a06-4348-414b-ba9c-
f03b984aa4e2/.aspx](http://www.nhrc.or.th/getattachment/774d6a06-4348-414b-ba9c-f03b984aa4e2/.aspx)

สุขมา อรุณจิต. (2562). ปัญหาความรุนแรงทางเพศ : บทสะท้อนความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ.
รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ มธ. ปีที่ 65. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุขมา อรุณจิต และวุฒิพล มั่นเหมาะ. (2559). ปัจจัยการเกิดอาชญากรรมทางเพศและแนวทาง
ป้องกันอาชญากรรมทางเพศตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. *วารสารวิชาอาชญา
วิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ* 2(1), 23-34.

สุชาติ ทวีสิทธิ์. (2019). ผู้หญิง ผู้ชาย และเพศวิถี : เพศภาวะศึกษาในงานมานุษยวิทยา. *วารสาร
สังคมศาสตร์* 19(1), 311-357.

สุวรา แก้วนุ้ย และทักษพล ธรรมรังสี. (2554). พฤติกรรมการคุกคามทางเพศในกลุ่มเด็กและ
เยาวชนภายใต้อิทธิพลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข
5(2), 233-243.

สุสันหา ยิ้มแย้ม, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์ และสุจิตรา ชัยวุฒิ (2554). การถูกละเมิดทางเพศและความ
รุนแรงในครอบครัวสตรีในสถานประกอบการ. วารสารสภาการพยาบาล 26(1), 56-69
อัจฉริยา ชูตินันท์. (2563). *อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
วิญญูชน.

อนิษา เลิศโตมรสกุล และอัมณพ ชูบำรุง. (2558). *อาชญากรรมและอาชญาวิทยา* พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.